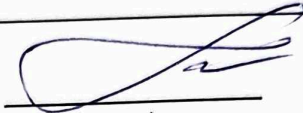

**MINISTERUL CULTURII AL REPUBLICII MOLDOVA
MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII AL REPUBLICII MOLDOVA
ACADEMIA DE MUZICĂ, TEATRU ȘI ARTE PLASTICE
ȘCOALA DOCTORALĂ *STUDIUL ARTELOR ȘI CULTUROLOGIE***

APROB: Doctor în studiul artelor, Profesor universitar Svetlana BADRAJAN Director Școală doctorală <i>Studiul artelor și culturologie</i>	APROB: Doctor în studiul artelor, Profesor universitar Tatiana BEREZOVICOVA Președinte al Consiliului Științific al AMTAP Proces verbal nr. 8 din 08.05.2025
--	---

CURRICULUM
la disciplina

FORMĂ ȘI IDEE ÎN TEATRUL CONTEMPORAN

pentru ciclul III de studii universitare (Doctorat)

Domeniul de formare profesională:	654. Arte audiovizuale
Programul de studiu:	654.01 Artă teatrală, coregrafică (creație)
Forma de învățământ:	cu frecvență/ cu frecvență redusă

Autor:
Svetlana Tîrțău,
Dr., prof. univ

Chișinău, 2025

CUPRINS

I.	Preliminarii	3
II.	Repere conceptuale	3
III.	Competențe generale ale disciplinei	4
IV.	Competențe specifice ale disciplinei	4
V.	Administrarea disciplinei	5
VI.	Unități tematice și repartizarea orientativă a orelor	6
VII.	Obiectivele de referință și unități tematice	6
VIII.	Organizarea lucrului individual al doctorandului	8
IX.	Evaluarea disciplinei	9
X.	Bibliografie	10

I. PRELIMINARII

Disciplina „Formă și idee în teatrul contemporan” este destinată doctoranzilor (ciclul III, frecvență redusă) în vederea aprofundării cunoștințelor referitor la evoluția formei și ideii în arta teatrală contemporană. Cursul cuprinde o expunere sistematică a dezvoltării dramaturgiei și artei spectacolului de la începutul sec. XX până la jumătatea sec. XX. Modernitatea în teatru este identificată cu ascensiunea realismului, cu lupta realismului împotriva curentelor antirealiste. Valorile stabile pe care se întemeiază conținutul sunt operele marilor dramaturgi realiști de la IBSEN până la O’Neill sau Brecht. În ceea ce privește regia și interpretarea actoricească, pe de o parte este metoda lui Stanislavski, pe de altă parte principiile „teatrului epic” profesate de Piscator la Dramatic Workshop.

Este cercetată relația dintre formă și idee în teatru. Pentru a observa evoluția ideii în teatru sunt discutate și analizate geneza și evoluția unor forme artistice ca răspuns la imperativele epocii. Temele dedicate teatrului expansionist, teatrului epic, formalist, stilizat vor permite să se ajungă la noțiunile de „teatralitate” și „teatralizare” pentru a desemna pentru a desemna procedeele menite să destrame iluzia scenică și să afirme în mod deschis prezența unor convenții. Studiarea acestui curs, în concluzie, va urmări o „sinteză inteligentă a realismului prin imaginație și îmbogățirea mijloacelor specific teatrale prin realism”.

II. REPERE COMCEPTUALE

-Vor cunoaște evoluția dramaturgiei și a producției scenice, începând cu secolul al XIX – lea, caracterizată prin eforturile de a înfăptui diverse concepte sau idei de teatru.

-Vor utiliza termenului „modernitate” pe drumul deschis de Ibsen, Zola, Shaw, Antoine și Stanislavski.

-Vor cunoaște curente care au stat la baza formării dramaturgiei moderne: „ibsenism”, „wagnerianism”, realism și symbolism, naturalism obiectiv, expresionism etc.

-Vor cunoaște modalități de amestec ale procedeeleor în teatrul modern, amalgamul genurilor și al unghiurilor de vedere.

-Vor cunoaște experiențe ale noilor mișcări teatrale în arta scenică; direcțiile novatoare, cu implicațiile ei și influențele lor estetic-filosofice.

III COMPETENȚE GENERALE ALE DISCIPLINEI

Competențe profesionale:

CP1. Acumularea cunoștințelor teoretice și istorice în domeniul artei teatrale și a celei coregrafice și aplicarea lor în cercetare ;

CP2. Identificarea metodelor adecvate de cercetare întru realizarea eficientă a investigării proiectului științific

CP3. Selectarea și utilizarea tehnologiilor moderne de informare în domeniul teatrologiei/coregrafiei

CP4. Aplicarea cunoștințelor fundamentale din domeniul teatrologiei/coreologiei la cercetarea fenomenelor propuse spre investigare

CP5. Valorificarea cunoștințelor și abilităților analitice în elaborarea și soluționarea obiectivelor propuse în proiectul științific

Competențe transversale:

CT1. Organizarea și desfășurarea procesului de cercetare, aplicând cunoștințele și abilitățile acumulate în cadrul studiilor anterioare.

CT2. Aplicarea unor strategii de muncă eficientă, riguroasă și responsabilă față de scrierea lucrării

CT3. Autoevaluarea obiectivă și identificarea oportunităților de formare continuă pe tot parcursul vieții

IV. OBIECTIVELE SPECIFICE ALE DISCIPLINEI

1. Cunoaștere și înțelegere:

- Să cunoască formele și specificul teatrului la diferite etape de dezvoltare (Sec. XX - XXI);

- Să studieze teoriile și creațiile de referință ale celor mai valoroși creatori de teatru (regizori), reformator ai teatrului, care au contribuit la evoluția formelor și ideilor în teatrul din perioada respectivă;

- Să cunoască experiențele regizorilor din ultimele decenii, care au promovat și aplicat formule avangardiste.

- Să analizeze direcțiile novatoare, experimentale în artele spectacolului;

- Să cunoască mișcările avangardiste în scena teatrală din ultimele decenii.

2. Obiective de aplicare a cunoștințelor

- Să elaboreze lucrări de curs, referate despre forme și idei în teatrul contemporan universal;
- Să analizeze opere dramatice folosind cunoștințele acumulate în vederea aplicării unor noțiuni, precum modernitate, formă, idee, teatralitate.
- Să aplice în practică noile forme de teatru, precum și tehnici interpretative, metode actoricești, regizorale coregrafice elaborate de creatorii de referință;
- Să realizeze studii, fragmente, spectacole în baza cunoștințelor acumulate privitor la noi forme în arta scenică, propuse de practicieni și teoreticieni de valoare;
- Să formeze deprinderi și tehnici de lucru privind selectarea informației istorice, folosind variate tehnici de procesare a informației artistice mediatizate, abordând toate mijloacele existente astăzi (spectacol artistic, material bibliografic, surse istorice neconvenționale, creații artistice notate tradițional și pe suport electronic, mijloace mass-media, internet etc.);
- Să genereze strategii cognitive bazate pe relații interdisciplinare, atât în interiorul ariei curriculare Arte, cât și cu alte domenii (literatură, istorie, logică, filosofie, științe socio-umane etc.);
- Să dezvolte capacități de a pune în contact istoria, practica și teoria în diferitele ei ipostaze;
- Să fixeze modelele și sistemele de exegeză și apreciere prin raportarea lor la evoluția artei spectacolului din secolul XX;
- Să acumuleze și să utilizeze cunoștințele care vizează tendințele, direcțiile, metodele și teoriile în spectacologia contemporană.

3. La nivel de integrare

- Să stabilească rolul și prezența efectivă a teatrului în contemporanitate;
- Să manifeste interes pentru valorile artistice ale fenomenului teatral contemporan;
- Să estimeze rolul și importanța teatrului în dezvoltarea socială;
- Să dezvolte capacitatea de comunicare într-un limbaj specializat;
- Să realizeze lucrări de laborator, având sarcina de a aplica cunoștințele acumulate la pregătirea comunicărilor la conferințe științifice și la elaborarea textului tezei de doctor.
- Să își definească propria personalitate creatoare, prin raportare la tendințele și fenomenele fundamentale ale teatrului contemporan și la reprezentanții majori ai culturii universale.

V. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Codul disciplinei în planul de	Anul de studii	Semestrul	Numărul de ore			Numărul de credite	Forma de evaluare	Responsabil de disciplină
			Total	Contact direct cu	Lucrul individual			

învățămint				profesorul	fără profesor			
F.01.0.002	1	I	180	8	172	6	examen	Conform repartizării normelor didactice

VI. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR.

Sem. I

N	Tema	Numărul de ore				
		P	S	L	I	Total
1.	Modernitatea artei dramatice. Aspecte generale.	1				1
2.	Ideea de libertate a formei dramatice. Realismul și iluzia realității.	1				1
3.	Simbolismul și iluzia irealității.	2				2
4.	Dezintegrarea subiectivă și reintegrarea epică.	1				1
5.	Asaltul expresionist.	2				2
6.	Forme și limbaj teatral.	1				1
	Total	8				8

VII. OBIECTIVE DE REFERINȚĂ ȘI CONȚINUTURI

Conținuturi	Obiectivele de referință
1. Modernitatea artei dramatice. Aspecte generale: - Caracterizarea noțiunilor de „formă” și „idee”. Utilizarea termenului de modernitate; - Inaugurarea etapei moderne: Ibsen, Zola, Shaw, Antoine, Stanislavski; - Nașterea dramaturgiei moderne.	- Să cunoască noțiunile de „formă” și „idee” în teatru; - Să identifice „forme” de teatru în secolul XX; - Să folosească termenii de idee în teatru în procesul de analizare a dramaturgiei și gândirii regizorale.
2. Ideea de libertate a formei dramatice. Realismul și iluzia realității: - Principii afirmate de Lessing și Goethe; - Prefață la Cromwell de V. Hugo; - Ideea de libertate a curentului „Sturm und Drang”; - Scena modernă – câmpul de bătaie a multiplelor grupuri, amestecul de stiluri în aceeași piesă; - Evoluția ideii de libertate în teatru: experimentele	- Să cunoască evoluția teatrului prin prisma formei dramatice; - Să cunoască diversitatea stilurilor în textul dramatic și identificarea acestuia; - Să cunoască evoluția experimentelor moderne (sf. sec. XIX – încep. sec. XX); - Să cunoască simbolismul în teatru (formă și idee).

moderne (Strindberg, O'Casey, O'Neill).	
3. Simbolismul și iluzia irealității: • Realismul contestat de școala simbolistă (Maeterlinck); • Tendința simbolistă de universalizare a teatrului (Appia, Wagner, Maeterlinck); • Poetul readus în câmpul dramaturgiei. • Scenografia simbolistă introdusă de Robert Edmond Jones; • Simbolismul în dramaturgie se manifestă mai mult prin negație decât prin noua formă dramatică; • Conceptul dramaturgic radical – „drama statică” (<i>Intrusul, Interiorul, Orbul</i> de Maeterlinck); • Maeterlinck în opoziție cu Ibsen și Cehov; • Simbolismul – curent poetic mai mult decât unul dramatic.	• Să cunoască particularitățile simbolismului; • Să cunoască teoriile lui Appia (Opera de arta vie), scrierile lui Wagner; • Să cunoască determinarea acestui curent prin prisma dramaturgiei lui Maeterlinck; • Să cunoască exemple de afirmare a simbolismului prin scenografie si costum; • Să cunoască exemple de afirmare a simbolismului în scena teatrala din sec XX.
4. Dezintegrarea subiectivă și reintegrarea epică: • Expresionismul – o viziune asupra vieții și artei care pretinde nimicirea configurației exterioare a realității; • Futuriștii și constructiviștii – scena trebuie să exprime dinamismul miraculos al mașinii; • Suprarealiștii – teatrul trebuie să înlesnească o libertate a fanteziei inconștientului; • Modalitatea dramaturgică și interpretativă „realismul epic” (B. Brecht); • Teatrul epic și prezentarea unei demonstrații asupra unui aspect al realității sociale.	• Să cunoască trăsăturile specifice ale expresionismului în teatru; • Să cunoască teatru vizavi de curentele futurism și constructivism; • Să identifice ideile suprarealiste care au pătruns în dramaturgie și scena teatrală; • Să determine modalitatea epică a teatrului (joc epic, decor, text dramatic, epic).
5. Asaltul expresionist: • Termenul „expresionism”; • Expresionism în dramaturgie și în producția scenică; • Strindberg despre expresionism și succesorii săi; • Oskar Kokoschka - dramaturg și pictor expresionist; • Trăsături caracteristice dramaturgiei expresioniste (formă dramatică, stil dramatic liber, artistul – creator, sfidarea societății: Ernst Toller, Kaizer, Von Unruh); • Expresionismul în arta scenică (reteatralizarea):	• Să cunoască apariția expresionismului și pătrunderea acestuia în teatru; • Să cunoască trăsăturile caracteristice ale expresionismului în dramaturgie și în producția scenică; • Să cunoască exponenții importanți în teatrul expresionist (Toller, Kaizer, Von Unruh).

decorul, actorul.	
6. Forme si limbaj teatral Noțiunea de limbaj teatral-diversitatea de sensuri. Cuvântul; Gestul; Mișcarea ; Acțiunile; Mimica; Costumul masca; muzica; Decor accesorii lumina-surse de semnificații prin limbaje distincte.	• Să cunoască formulări ale lui(R Barthes, I Lotman, Ionesco etc)privitor la noțiunea de limbaj teatral; • Să cunoască raportul dintre valoarea de reprezentare a cuvântului si rostire in actul teatral; • Să cunoască limbaje non verbale in actul teatral; • Să cunoască importanta mișcării, ca limbaj teatral. • Codificarea mișcărilor(teatrul No , Commedia del Arte); • Să cunoască importanta mimicii ca limbaj personal al actorului.

VIII.TEME PENTRU STUDIUL INDIVIDUAL AL DOCTORANDULUI

1. Modernizarea artei spectacolului / artei coregrafice în sec. XX.
2. Ideea de formă în scenografia modernă.
3. Apariția și dezvoltarea genurilor de graniță (teatrul ambiental, teatrul gestual, teatrul mijloacelor combinate).
4. Teatrul imagine: formă și conținut.
5. Tendințe și orientări în teatrul – dans (Jooss, Wigman, Pina Baush, Sasha Waltz).
6. Modelul cotidian în arta teatrală: evoluția teatrului de stradă și de circ.
7. Teatrul dramatic – teatrul de marionete. Confluente.
8. „Noul teatru” italian. Criza regiei. Apariția unei „scene alternative”: Carmelo Bene, Carlo Quartucci, Pippo Delbono.
9. Dramaturgia contemporană la răscrucea sec. XX – XXI.
10. Dramaturgia nouă română. Discursul dramatic, teme.
11. Artă coregrafică în România în ultimele două decenii.
12. Teatralitatea realismului epic (joc epic, decor, manieră epică, stilizare etc.)
13. Fenomenul teatrului – imagine.
14. Teatrul-dans
15. Teatrul social&politic

16. Teatrul educational
17. Teatrul Enviromental
18. Living Theatre
19. Teatrul și multimedia

IX.EVALUAREA DISCIPLINEI

A. Evaluarea pe parcursul semestrului:

Lucrări de control la teme:

1. Nașterea și evoluția dramaturgiei moderne.
2. Scena modernă – amalgam de stiluri, procedee și mijloace de expresivitate.

B. Evaluarea curentă:

Realizarea referatului: „Evoluția ideii de libertate în teatru. Experimente moderne”.

C. Evaluarea finală, examen:

Subiecte pentru examen:

1. Modernitatea artei dramatice.
2. Realismul și iluzia realității.
3. Simbolismul și iluzia irealității.
4. Expresionismul și nimicirea configurației exterioare a realității.
5. Distanțarea de la dramaturgie și regia realistă. Teatralitatea și teatralizarea.
6. Noțiunea de limbaj teatral-diversitatea de sensuri:Cuvântul;Gestul;Mișcarea ;Acțiunile; Mimica; Costumul masca;Muzica;Decor accesorii lumina-surse de semnificații prin limbaje distincte.
- 7.Sinteze moderne în teatrul contemporan.
- 8.Teatralitatea în creațiile lui Ervin, Piscator, Brecht
- 9.Formă și idee în teatrul lui Brook.
- 10.Îndepărtarea de la dramaturgia și regia realistă în teatrul lui Ariane Mnouchkine.
- 11.Ideea noilor spații în teatrul lui Ronconi, Kantor, Schechner.
- 12.Teatrul –dans un nou model de exploatare a formei și conținutului în crearea operei teatrale.

BAREMUL DE APRECIERE

Nota 9-10: Cunoașterea și aplicarea cunoștințelor în procesul de creație și analizare.

Nota 7-8: Cunoașterea și aplicarea cunoștințelor în procesul de creație și analizare. Doctorandul întâlnește dificultăți în procesul de exemplificare a materialului studiat.

Nota 5-6: Cunoștințele doctorandului nu sunt suficiente.

Nota 1-4: Nu posedă cunoștințe.

X. BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. Anestin I. *Scrieri despre teatru*. // B. Meridiane, 1989
2. Banu G. *Grotowski, un răzvrătit al secolului*. // Teatrul Azi, 1998, Nr. 3-4-5-6.
3. Banu G. *Actorul pe calea fără de urmă*. // B.: Fundația Culturală Română, 1995.
4. Băleanu A. *Arta transfigurării*. // B.: Eminescu, 1983.
5. Berlogea I. *Liviu Ciulei. Regizor pe patru continente*. // B.: Fundația culturală Casa de presă și editură, 1998.
6. Berlogea I. *Mari artiști și manageri*. // Rampa, 1997, Nr. 3-4.
7. Berlogea I. *Teatrul românesc – Teatrul universal. Confluente*. // Iași: Junimea, 1983.
8. Brook P. *Grotowski, arta ca vehicul*. // Teatrul Azi, 1998, Nr. 3-4-5-6, p. 59-61.
9. Cemortan L. *Prietenul nostru teatru*. // Ch.: Literatura artistică, 1983.
10. Cemortan L. *Teatrul Național din Chișinău. (1920-1935). Schiță istorică*. // Ch.: Epigraf, 2000.
11. Cernescu D. *Întâlniri cu Grotowski*. // Teatrul Azi, 1998, Nr. 3-4-5-6, p. 64-65.
12. Ciulei L. *Hamlet și gustul timpului*. // Secolul 20, 1978, nr. 4, p. 135.
13. Crișan S. *Tadeuz Cantor. Teatrul memoriei*. // Teatrul Azi, 1999, Nr. 7-8-9, p. 24-29.
14. Cupcea V. *Reflecții la început de stagiune*. // Nistru, 1967, Nr. 1, p. 138-140.
15. Dhomme S. *La mise en scene contemporaine d'Andre Antoine a Bertolt Brecht*. // Paris: Fernand Nathan, 1959.
16. Diaciuc E. *Hamlet în două versiuni scenice*. // Coliseum – Teatru, 1998, nr. 1, p. 27-29.
17. Druță I. *Vitalie Rusu – o explozie pe scena teatrului moldovenesc*. // Rampa 1973/1974, p. 67.
18. *Encyclopédie du théâtre contemporain*. Vol. I-II, dirigée par Gilles Queant. // Paris Olivier Perrin editeu, 1957-59.
19. Franck E. *Le théâtre français du XXe siècle. Themes & études*. // Paris: Ellipses, 1995.
20. Fusu M. *Materie. Metodă. Rezultat*. // Art-Hoc, 1998, nr. 8.
21. Gassner J. *Formă și idee în teatrul modern*. // B.: Meridiane, 1972.
22. Ghițulescu M. *basarabia: voiaj teatral*. // Teatrul Azi, 1999, nr. 12, p. 38-40.
23. Ginestier P. *Le théâtre contemporain dans le monde*. // Paris: Presses universitaires de France, 1961.

24. Ionesci I. *Eugenio Barba – antropolog teatral*. // Teatrul Azi, 2000, nr. 3-4, p. 42-48.
25. Iordache T., Banu G. *Arta teatrului*. // B.: Ed. Enciclopedică română, 1975.
26. *Istoria teatrului în România*. Vol. III. // B.: Academia RSR, 1973.
27. Lecler G. *Les grandes aventures du théâtre*. // Paris: Les Editeurs Francais Reunis, 1965.
28. *Maeștri ai teatrului despre arta scenică* (G. Banu, P. Brook, M. Borie, E. Barba). // Teatrul Azi, 1997, nr. 8-9, p. 3-28.
29. Mărgirescu G. „Revizorul” lui Gogol într-o montare specială. // Curentul cultural, 05.12.1997.
30. Menta Ed. *Andrei Șerban. Lumea magică din spatele cortinei*. / B.: Unitext, 1999.
31. Pelin P. *Ce dragoste veche – actorii*. // Ch.: Literatura artistică, 1983.
32. Popescu M. *Oglinda spartă*. // B.: Unitext, 1997.
33. Silvestru V. *Conceptul românesc de teatralitate*. // Teatrul, 1968, nr. 10, p. 1-15.
34. Solomon D. *În Europa, la egalitate*. // Rampa, 3-9.11.1995.
35. Stanca S.C. *Jurnal de regizor*. // Antract, 1980, nr. 1, p. 3.
36. Surer P. *Teatrul francez contemporan*. // B.: Ed. Pentru literatură universală, 1968.
37. Șerban A. *Pentru mine „Trilogia antică” înseamnă un fel de educare extrem de subtilă a sufletului*. Convorbire realizată de Alina Urdeanu. – Secolul 20, 1989, nr. 1-6, p. 220-227.
38. Toboșaru I. *Essais sur les arts du spectacle contemporain*. // B.: Association des gens d'art des institutions théâtrales et musicales de la RSR, 1988.
39. Ungureanu I. *Presa din România despre teatrul basarabean*. // Coliseum – Teatru, 1998, nr. 1, p. 30-32.
40. Zamfirescu I. *Probleme de viață, teorie și istorie teatrală*. // B.: Eminescu, 1974.

II

41. Aristotel. *Poetica*. București: Editura Științifică, 1951.
42. Banu, G. *Dincolo de rol sau Actorul nesupus*. București: Editura Nemira, 2008.
43. Barthes, R. *Despre Racine*. București: Editura Univers, 1969.
44. Brandi, C. *Teoria generală a criticii*. București: Editura Univers, 1985.
45. Caragiale, I.L. *Oare teatrul este literatură?* **În:** Tonitza Iordache, M., Banu, G. *Arta teatrului*. București : Editura Enciclopedică Română, 1975.
46. Cojar, I. *O poetică a artei actorului*. București: Editura Paideia, 1998.
47. Craig, G. *Actorul și supramarioneta*. **În:** Tonitza Iordache, M., Banu, G. *Arta teatrului*. București : Editura Enciclopedică Română, 1975.
48. Diderot, D. *Paradox despre autor*. **În:** *Opere alese. Volumul II*. București: Editura E.S.P.L.A., 1957.

49. Eco, U. *Limitele interpretării*. Constanța: Editura Pontica, 1996.
50. Esslin, M. *Le Théâtre de l'absurde*. Paris : Buchet / Chastel, 1964.
51. Esslin, M. *The Field of Drama*. London: Methuen Drama, 1990.
52. Grotowski, J. *Spre un teatru sărac*. București : Editura Unitext, 1998.
53. Kantor, T. *Scrieri despre teatru*. București: Fundația culturală „Camil Petrescu”, 2014.
54. Lope de Vega, F. *Arta nouă de scrie comedii în zilele noastre*. În: Krauss, W. *Probleme fundamentale ale științei literaturii*. București, 1968.
55. Manuțiu, M. *Act și mimare*. București: Editura M. Eminescu, 1989.
56. Meyerhold, V. *Despre teatru*. București: Fundația culturală „Camil Petrescu”, 2011.
57. Mitter, S., Shevtsova, M. *Cincizeci de regizori – cheie ai secolului 20*. București: Editura Unitext, 2010.
58. Pandolfi, V. *Istoria teatrului universal*. Volumul I-IV. București: Editura Meridiane, 1971.
59. Petrescu, C. *Comentarii și delimitări în teatru*. București: Editura Eminescu, 1983.
60. Popescu, M. *Scenele teatrului românesc 1945 – 2004*. București: Editura Unitext, 2004.
61. Popescu, M. *Teatrul și comunicarea*. București: Editura Unitext, 2011.
62. Pappa, P. *Teatro e spettacolo nel secondo Novecento*. Laterza, Bari-Roma, 2000.
63. Reinhardt, M. *Despre arta actorului*. În: Secolul 20, 1974/2, p. 83.
64. Ricoeur, P. *Eseuri de hermeneutică*. București : Humanitas, 1995.
65. Schechner, R. *Performance. Introducere și teorie*. București: Editura Unitext, 2009.
66. Silvestru, V. *Personajul în teatru*. București: Editura Meridiane, 1966.
67. Steiner, G. *The Death of Tragedy*. London: Faber and Faber, 1961.
68. Târțau, S. *Avangardă și experiment în teatrul contemporan. Curs de lecții, partea I-II, ciclul II, Masterat*. Chișinău, Editura Bons, 2016.
69. Toboșaru, I. *Introducere în estetica teatrului contemporan*. București: Asociația oamenilor de artă din instituțiile teatrale și muzicale din România, 1981.
70. Tonitza Iordache, M., Banu, G. *Arta teatrului*. București : Editura Enciclopedică Română, 1975.
71. Ubersfeld, A. *Termeni cheie ale analizei teatrului*. Iași: Editura Institutului European pentru Cooperare Cultural-Științifică, 1999.
72. Vilar, J. *De la tradition théâtrale*. Paris: Gallimard, 1965.
73. Vossler, K. *Antichitatea și literatura dramatică a romanilor*. București : Editura Univers, 1986.